

DIRECȚIILE DEZVOLTĂRII MICULUI BUSINESS ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Iuliu ȚURCAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *In most developed countries, the economy is based on the work of small business enterprises. This article proposes an examination of the situation of small business development in Moldova in terms analytically quantified the number of firms, their structures by type of activity and by type of property, all of which directly influence the development of national economy.*

Cuvinte cheie: *micul business, numărul întreprinderilor, gen de activitate, forma de proprietate.*

Întreprinderile mici și mijlocii constituie pilonul de bază în dezvoltarea economiei atât a țărilor dezvoltate, cât și celor în curs de dezvoltare. În acest context de idei este deosebit de important de a analiza datele statistice ce evidențiază rolul și locul micului business în economia Republicii Moldova.

În conformitate cu legislația Republicii Moldova sectorul întreprinderilor mici și mijlocii se constituie din totalitatea întreprinderilor micro, mici și mijlocii care sunt clasificate în baza următoarelor criterii [1]:

○ Întreprindere micro – agentul economic care dispune de număr mediu scriptic anual de salariați de cel mult 9 persoane, sumă anuală a veniturilor din vânzări de cel mult 3 milioane de lei și valoare totală anuală de bilanț a activelor ce nu depășește 3 milioane de lei.

○ Întreprindere mică – agentul economic care dispune de număr mediu scriptic anual de salariați de cel mult 49 de persoane, sumă anuală a veniturilor din vânzări de cel mult 25 milioane de lei și valoare totală anuală de bilanț a activelor ce nu depășește 25 milioane de lei, cu excepția agenților economici care se atribuie la categoria întreprinderilor micro.

○ Întreprindere mijlocie – agentul economic care dispune de număr mediu scriptic anual de salariați de cel mult 249 de persoane, sumă anuală a veniturilor din vânzări de cel mult 50 milioane de lei și valoare totală anuală de bilanț a activelor ce nu depășește 50 milioane de lei, cu excepția agenților economici care se atribuie la categoria întreprinderilor micro și mici.

În următorul tabel se prezintă evoluția numărului de întreprinderi în RM înregistrate în toate activitățile economiei în perioada 2005-2012, acestea fiind clasificate după mărimea lor.

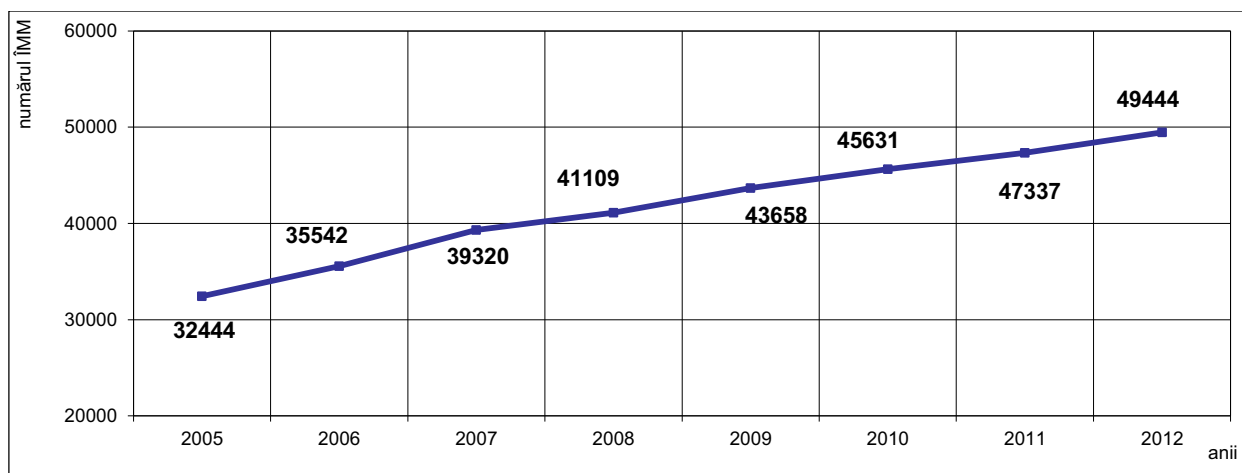
Tabelul 1. Evoluția numărului de întreprinderi în Republica Moldova înregistrate în toate activitățile economiei Republicii Moldova în perioada 2005-2012

Tipul întreprinderii	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mari	697	616	667	1012	975	1073	1204	1237
Mijlocii	1657	1724	1774	1685	1589	1587	1502	1538
Mici	6440	6544	7194	8329	8264	9132	9194	9570
Micro	24347	27274	30352	31095	33805	34912	36641	38336
Total	33141	36158	39987	42121	44633	46704	48541	50681

Sursa: [4]

După cum se observă, evoluția numărului total de întreprinderi înregistrate în Republica Moldova în perioada anilor 2005-2012 are o tendință de creștere considerabilă, crescând în această perioadă de circa 52,9% sau aproximativ de 1,5 ori. E de menționat că numărul total de întreprinderi înregistrate în Republica Moldova în perioada anilor 2005-2012 crește destul de uniform.

În ceea ce privește evoluția numărului de întreprinderi din sectorul micului business, din numărul total de întreprinderi înregistrate în Republica Moldova, excluzându-se întreprinderile mari, se obține următoarea evoluție (figura 1).

Figura 1. Evoluția numărului de ÎMM-uri în Republica Moldova în anii 2005-2012

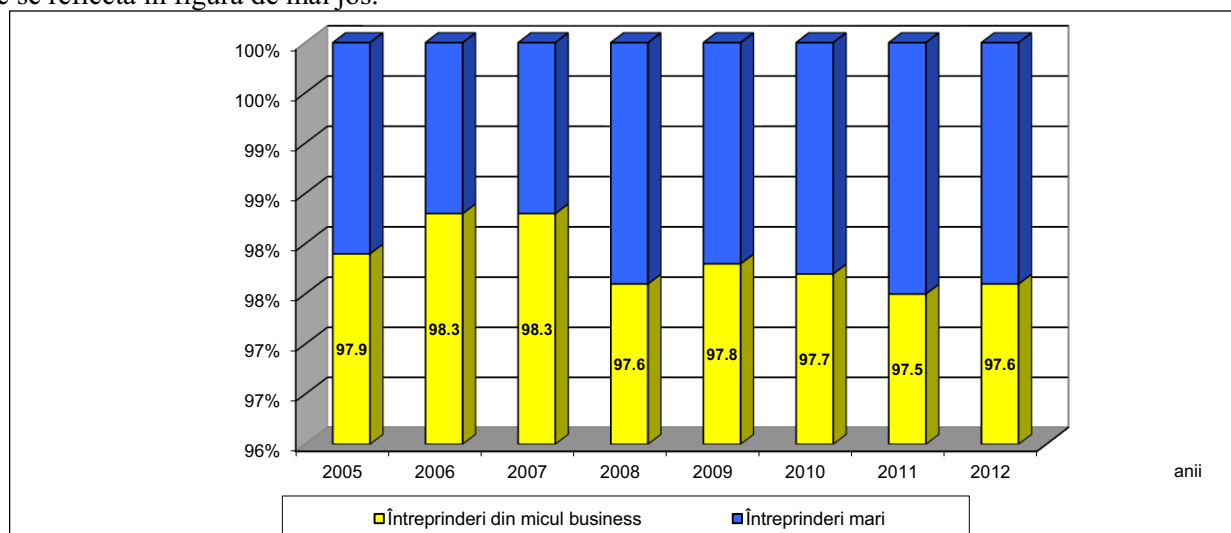
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din sursa [4]

Numărul întreprinderilor din sfera micului business în Republica Moldova înregistrează o tendință de creștere continuă. În așa fel, pe parcursul anilor 2005-2012 numărul de ÎMM în țară a crescut de la 32444 de unități până la 49444 unități, ceea ce constituie o creștere cu circa 52%, aceasta practic coincide cu ritmul de creștere a numărului total de întreprinderi în Republica Moldova în această perioadă.

E de menționat că în Republica Moldova, precum și în majoritatea țărilor dezvoltate ÎMM-urile sunt în permanentă creștere, în special datorită influenței următorilor factori:

- Creșterea numărului șomerilor,
- Diversitatea și individualizarea cererii,
- Modificările în structura organizatorică a întreprinderilor mari,
- Reorientarea economiei în direcția diversității serviciilor,
- Mondializarea economiei naționale,
- Politica guvernelor în domeniul susținerii ÎMM-urilor.

Pentru a evidenția rolul întreprinderilor mici și mijlocii în economia Republicii Moldova se va examina în dinamică ponderea acestei grupe de întreprinderi în numărul total de întreprinderi înregistrate în țară, ceea ce se reflectă în figura de mai jos.

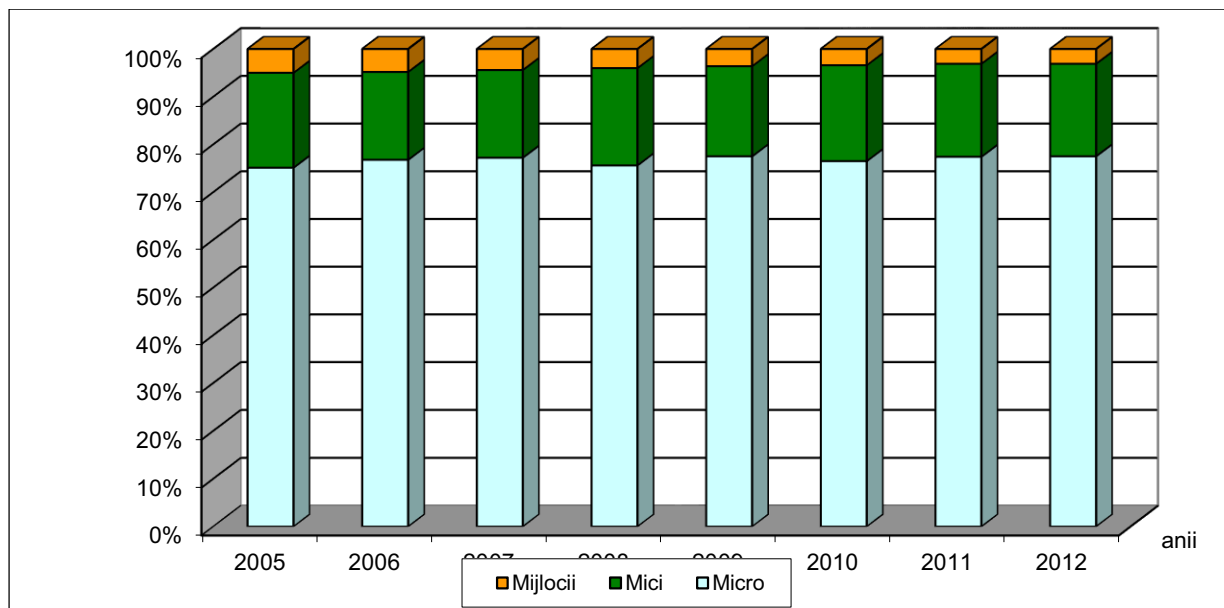
Figura 2. Evoluția ponderii ÎMM-urilor în structura numărului total de întreprinderi în Republica Moldova în perioada 2005-2012

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din sursa [4]

După cum se observă, rolul micului business în dezvoltarea economiei Republicii Moldova este foarte important, ceea ce se evidențiază prin ponderea înaltă a ÎMM-urilor în structura numărului total de întreprinderi

înregistrate în țară. În așa fel, pe parcursul perioadei analizate, ponderea IMM-urilor variază în limitele 97,5 – 98,3%.

Prezintă interes examinarea structurii IMM-urilor pe grupe de întreprinderi, și anume: întreprinderi micro, întreprinderi mici și mijlocii, ceea ce se va prezenta în figura 3.

Figura 3. Evoluția structurii IMM-urilor în Republica Moldova în perioada 2005-2012

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din sursa [4]

În structura IMM-urilor din Republica Moldova pe parcursul anilor 2005-2012 cea mai înaltă pondere o dețin întreprinderile micro, în cadrul cărora activează până la 9 angajați. Ponderea întreprinderilor micro în numărul total de IMM-uri din Republica Moldova variază pe parcursul perioadei analizate în limitele 75,1 – 77,5%. Ponderea întreprinderilor mici în această structură variază în limitele 18,4 – 20,4%, iar ponderea întreprinderilor mijlocii este cea mai mică și se cuprinde în intervalul de 3,1 – 5,0%.

Totodată se observă că ponderea întreprinderilor micro și celor mici în structura IMM-urilor din Republica Moldova în perioada 2005-2012 este relativ stabilă, neavând o anumită tendință în evoluția sa. În ceea ce privește ponderea întreprinderilor mijlocii în structura IMM-urilor, ea are o tendință de micșorare, diminuându-se în perioada analizată de la 5,0 până la 3,1%. Diminuarea ponderii întreprinderilor mijlocii în structura IMM-urilor din republică se explică prin reducerea de-facto a numărului acestora, precum prin creșterea numărului întreprinderilor micro și celor mici.

Rolul și importanța IMM-urilor pentru dezvoltarea economiei naționale se manifestă în special prin [3, p. 16]:

- Oferă noi locuri de muncă;
- Contribuie la creșterea bunăstării populației;
- Favorizează inovarea și flexibilitatea;
- Oferă angajaților posibilitatea creșterii nivelului de calificare;
- Oferă angajaților șansa de a crește pe scara ierarhică în cadrul organizației;
- Stimulează concurența;
- Ajută la buna funcționare a întreprinderilor mari pentru care prestează servicii sau produc diferite subansambluri;
- Educă spiritul de întreprinzător etc.

Un interes deosebit în prezintă examinarea repartizării IMM-urilor din Republica Moldova după genuri de activitate. În tabelul 2 este prezentată evoluția în dinamică a numărului total de IMM-uri după genuri de activitate în perioada ultimilor 5 ani și anume 2008-2012.

Tabelul 2. Evoluția numărului total de IMM-uri în Republica Moldova după genuri de activitate în perioada 2008-2012

Genuri de activitate	2008	2009	2010	2011	2012
Agricultura, economia vânatului și silvicultura	2149	2258	2321	2400	2477
Pescuitul, piscicultura	69	79	79	76	84
Industria extractivă	91	99	110	109	104
Industria prelucrătoare	4985	5075	4951	4831	4857
Energie electrică și termică, gaze și apă	139	153	185	190	249
Construcții	2499	2544	2546	2605	2702
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	16905	18012	18718	19386	20036
Hoteluri și restaurante	1257	1301	1412	1504	1657
Transporturi și comunicații	2899	2988	3114	3215	3309
Activități financiare	588	672	771	827	903
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	5970	6619	7301	7855	8488
Învățământ	272	301	328	349	362
Sănătate și asistență socială	517	573	635	693	788
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	2769	2984	3160	3297	3418
Total pe activități	41109	43658	45631	47337	49434

Sursa: Sistematizat de autor în baza datelor din sursa [4]

Numărul total de IMM-uri în Republica Moldova în perioada analizată are o tendință de creștere. În ceea ce privește evoluția numărului de IMM-uri pe genuri de activitate, se observă că pe toate genurile de activitate se înregistrează o creștere a numărului de întreprinderi, cu excepția industriei prelucrătoare.

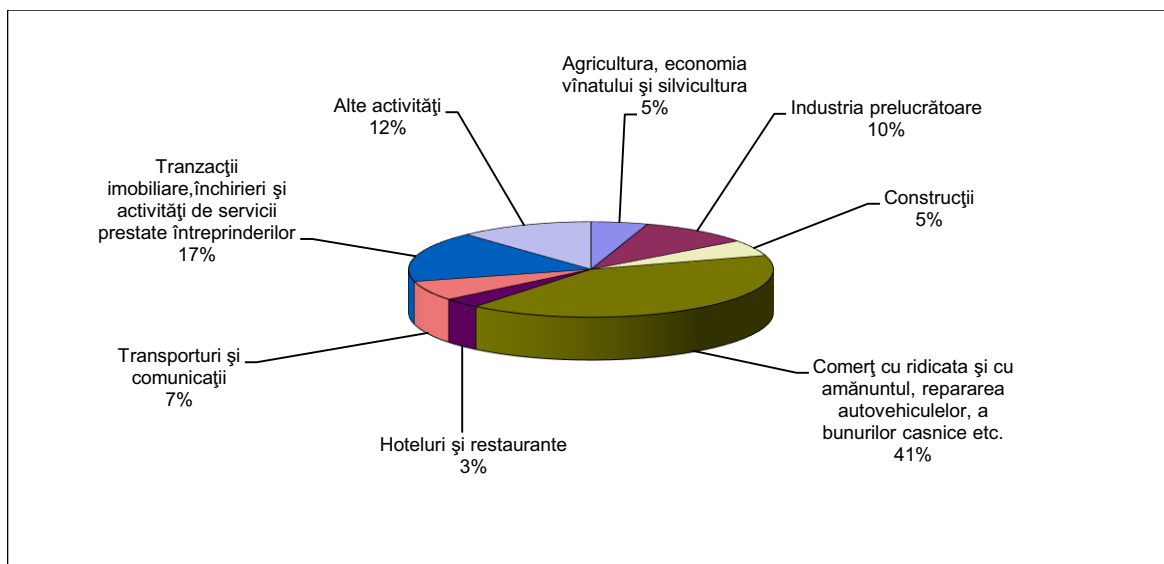
Anume industria prelucrătoare reprezintă acel domeniu care trebuie să constituie baza economiei oricărei țări, pe când în țara noastră numărul de IMM-uri ce fac parte din industria prelucrătoare este în scădere, ceea ce se explică prin următoarele:

- întreprinderile din industria prelucrătoare necesită mult mai multe investiții în activitatea sa în raport cu alte genuri de activitate;
- riscuri legate de activitatea întreprinderilor din industria prelucrătoare sunt considerabil mai înalte comparativ cu alte genuri de activitate;
- instabilitatea politică, barierele administrative și legislative creează în continuu dificultăți în administrarea acestor întreprinderi;
- problematica legată de piețele de desfacere, dificultățile ce țin de exportul producției fabricate etc.

Totodată se poate de evidențiat că cele mai înalte ritmuri de creștere a numărului de întreprinderi din sfera IMM-urilor din Republica Moldova se înregistrează în următoarele genuri de activitate:

- ✓ comerț cu ridicata și cu amănuntul;
- ✓ repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale;
- ✓ hoteluri și restaurante;
- ✓ transporturi și comunicații;
- ✓ activități financiare;
- ✓ tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor.
- ✓ Genurile de activități enumerate care înregistrează o tendință de creștere a numărului de IMM-uri sunt preponderent sau din sfera comerțului sau din sfera prestărilor de servicii, ceea ce nu asigură o dezvoltare puternică a economiei naționale.

Structura numărului de IMM-uri în Republica Moldova după genuri de activitate existentă în anul 2012 este prezentată în figura 4.

Figura 4. Structura numărului de ÎMM-uri în Republica Moldova după genuri de activitate în anul 2012

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din sursa [4]

În structura numărului de ÎMM-uri în Republica Moldova după genuri de activitate existentă în anul 2012 cea mai înaltă pondere îi revine întreprinderilor din comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale care dețin circa 41% din numărul total a ÎMM-uri. Pe al doilea loc în structura obținută se situează ÎMM-urile din sfera tranzacțiilor imobiliare, închirierilor și activităților de servicii prestate întreprinderilor, ponderea cărora în anul 2012 a crescut până la un nivel de 17% în raport cu ponderea de 15% care era înregistrată în anul 2008. Negativ se apreciază faptul că s-a redus ponderea întreprinderilor prelucrătoare de la 12% în anul 2008 până la un nivel de 10% în anul 2012. În linii generale structura numărului de ÎMM-uri în Republica Moldova după genuri de activitate existentă în anul 2008 nu se deosebește considerabil de structura înregistrată în anul 2012, ceea ce confirmă faptul că ea este relativ stabilă, dar totodată este foarte ineficientă în vederea asigurării unei dezvoltări durabile a economiei naționale.

În continuare se propune de a examina evoluția și repartiția numărului de ÎMM-uri din Republica Moldova după formă de proprietate (tabelul 3).

Tabelul 3. Evoluția numărului de ÎMM-uri în Republica Moldova pe forme de proprietate în perioada 2008-2012

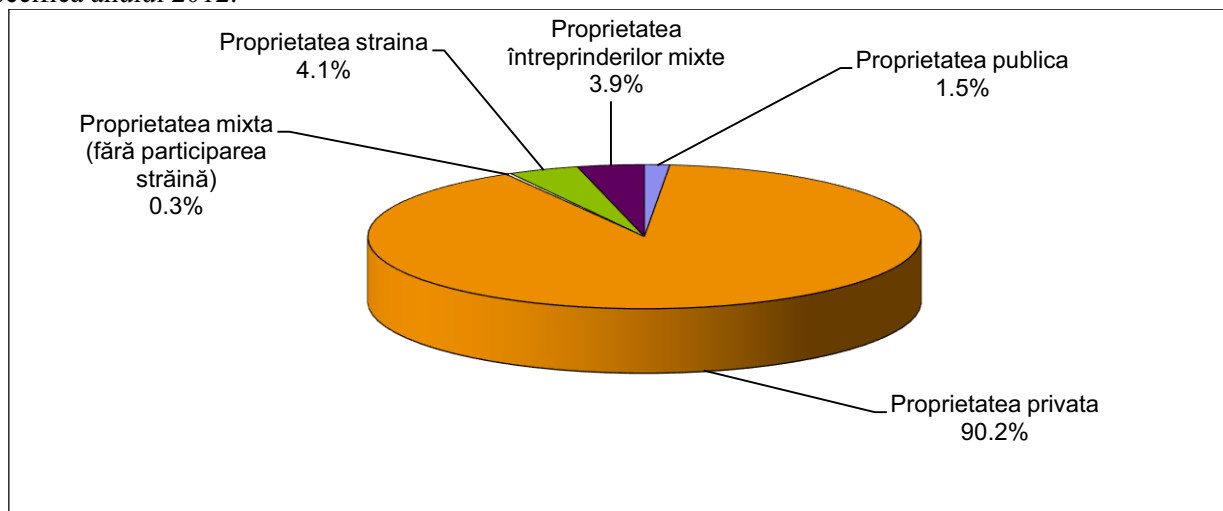
Forma de proprietate	2008	2009	2010	2011	2012
Proprietatea publică	658	656	689	684	730
Proprietatea privată	36946	39391	41168	42708	44584
Proprietatea mixtă (fără participarea străină)	244	215	194	178	158
Proprietatea străină	1554	1633	1726	1856	2043
Proprietatea întreprinderilor mixte	1707	1763	1854	1911	1929
Total	41109	43658	45631	47337	49444

Sursa: [4]

Din datele prezentate se observă că numărul întreprinderilor aflate în proprietatea publică a crescut în perioada 2008-2012 de la 658 până la 730 de întreprinderi, adică cu circa 10,9%. Numărul întreprinderilor aflate în proprietatea privată a crescut în perioada analizată de la 36946 până la 44584 de întreprinderi, adică cu circa 20,7%. Numărul întreprinderilor aflate în proprietatea mixtă s-a micșorat în perioada 2008-2012 de la 244 până la 158 de întreprinderi, adică cu circa 35,2%. Întreprinderile aflate în proprietatea străină a crescut în perioada analizată de la 1554 până la 2043 de întreprinderi, adică cu circa 31,5%, iar numărul întreprinderilor

aflate în proprietatea mixtă a crescut cu 13,0%. În așa fel, în perioada 2008-2012 cea mai mare creștere au înregistrat IMM-urile aflate în proprietatea străină, pe când numărul întreprinderilor aflate în proprietatea mixtă s-a micșorat cu circa 35,2%.

În continuare se prezintă structura IMM-urilor din Republica Moldova după forma de proprietate, specifică anului 2012.

Figura 5. Structura numărului de IMM-uri în Republica Moldova după formă de proprietate în anul 2012

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din sursa [4]

În structura prezentată se observă că cea mai înaltă pondere în structura IMM-urilor în Republica Moldova în anul 2012 o dețin întreprinderile aflate în proprietatea privată. Acest lucru se estimează absolut pozitiv, deoarece în condițiile economiei de piață anume proprietatea privată este baza tuturor afacerilor din economie, pe când proprietatea publică (de stat și municipală) dețin o pondere foarte mică, circa 1,5% din numărul total de IMM-uri înregistrate în țară.

Examinând numărul de IMM-uri în Republica Moldova în dinamică și structura lor după forme de proprietate și după genul de activitate, se poate concluce că rezultatele sunt satisfăcătoare. Dinamica IMM-urilor în perioada analizată se arată a fi pozitivă, ceea ce constituie un punct forte pentru dezvoltarea economiei. Structura IMM-urilor după forme de proprietate la fel este adecvată pentru o economie de piață. Cea mai critică se arată a fi structura IMM-urilor după genul de activitate în care partea preponderentă îi revine întreprinderilor încadrate în sfera comerțului, pe când întreprinderile din industria prelucrătoare dețin din ce în ce o pondere tot mai mică, fapt care nu poate asigura dezvoltării durabilă a economiei naționale.

Bibliografie:

1. LEGEA Republicii Moldova privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii Nr.206 din 07.07.2006, publicată la data de 11.08.2006 în Monitorul Oficial Nr. 126-130, art. Nr. 605.
2. Ciornâi N., Blaj I., *Economia firmelor contemporane*. – Chișinău: Editura Prut Internațional, 2003, - 311 p.
3. Bugaian L. (coordonator), *Antreprenoriat: dezvoltarea afacerii*. – Chișinău: Editura Levinga Angela, 2010, - 344 p.
4. www.statistica.md